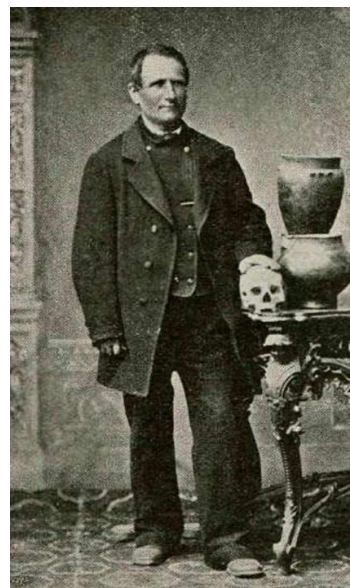

[IZVORNA STRAN](#)

UČITELJ Z VAČ,

ki se je rodil 25. novembra 1824 - pred **200** leti torej - v Brezovici na Ljubljanskem Barju. Poročil se je z domačinko iz svojega rojstnega kraja in imel kopico otrok; na Vačah si je zgradil hišo (sl.), ki nosi št. 17; hišno ime – Brvar ali Ilaš. Slovenska enciklopedija ga je pozabila, prav tako pa tudi vsi slovenski leksikoni in enciklopedije; Litijski obrazi ga ne omenjajo, ni ga pa pozabil naš župnik, Benedik Valentin, v svojih dveh knjigah »Hiše na Vačah in njih prebivalci« in »Vače«. Ni ga pozabil Slovenski biografski leksikon, ki ga ureja SAZU, od koder so informacije tudi v Spletnem biografskem leksikonu osrednje Slovenije. Nanj niso pozabili graditelji GEOSS-a in ima svoj kotiček v Muzeju Petra Svetika od samega začetka. Nanj niso pozabili Avstrijci saj so o njem zapisi že v avstrijskem biografskem leksikonu 1815 - 1850. Kar dvakrat je dobil najvišje deželno priznanje. Hochstetter, intendant dvornega muzeja, ga je imenoval: »Živa kronika vseh najdb in dogodkov na Kranjskem«. Nisem vsega naštel, ker bi bil članek preobširen.

To je bil nadučitelj in arheolog Franc Peruzzi (1824 -1899), ki je poučeval na Osnovni šoli Vače od leta 1877 naprej.

Rudolf Badjura (Zasavje 1928) trdi, da so grobišča odkrile mačkovške koze, ki so izbrskale prve bronaste zapestnice na neki gomili (V.29/30). Otroci so prinašali v šolo nenavadne stare predmete. Tudi učitelj Franc Peruzzi je kopal in našel okostja, zapestnice, ... Najdbe je pošiljal v Narodni muzej in z njimi tako navdušili znanstvenike in ostale zbiralce, da je to sprožilo pravo zlato mrzlico. Slemško je oživel. Kopali ali naročili so izkopavanja in iskali so bogate grobove poleg Peruzzija še: Dežman - direktor deželnega muzeja, Dunajska akademija znanosti, Dr. Fr. vitez pl. Hauer, Ernst J. WindischGrätz, grof Wurmbrand, Szombathy, Pečnik, turnski grof Pače, Hochstetter - intendant dvornega muzeja, Tit Stermljan ... Lahko bi našteval še najmanj trideset plemenitašev in dr. znanosti, arheologov, starinokopov. Okoliški kmetje so preganjali kopače s svoje zemlje in sami kopali in prodajali najdbe po pretirano visokih cenah. Največ sreče je imel kmet Janez Grilc, ki je našel situlo s tremi figuralno okrašenimi pasovi. Peruzzi je bil največkrat določen za organizacijo in kontrolo kopanja za različne zbiralce in ustanove. Če bi hoteli izvedeti več, bi predlagal, da si ogledate zapis v Spletnem biografskem leksikonu osrednje Slovenije. Še veliko več in zelo privlačno pa je napisan članek o Peruzziju v slovenskem zgodovinskem magazinu: SLO časi, kraji in ljudje, ki izhaja na četrtertletje. V tem magazinu smo že brali o Janezu Grilcu in izvedeli ogromno do zdaj neznanega. Zdaj bomo pa spoznali še vaškega učitelja Franca Peruzzija.

In kdo je tisti, ki piše te zanimive in bogato opremljene članke?

Ljubitelj Vač, ki nas večkrat obišče. Bil je tudi na 50. obletnici poroke Janeza in Ane Grilc, večkrat ju tudi obišče s svojo ženo Anjo, ki je tudi arheologinja Je kar pogost obiskovalec našega turistično informativnega centra. To je dr. Janez Dular. On je tisti, ki je zapisal in tega nikoli preklinal, da je Situla z Vač najdragocenejši in hkrati najbolj prepoznaven predmet, kar jih v svojih zbirkah hranijo slovenski muzeji. Zdaj pa se je odločil, da bo napisal še članek o Peruzziju ob 200 letnici njegovega rojstva. Ne bom nič skrival! Še vedno nas imam rad in ta občutek še narašča! December je še posebno primeren čas, ko te besede najlažje izgovorimo ali napišemo! Zvonček Norček

Bližnjica do članka v Učiteljskem tovarišu, maj 1899, str. 109 – 110: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-5LVI4DUD/d6a1ba5f-ef3e-413d-89f3-99ad3b018793/PDF>

Bližnjica do zapisa v Avstrijskem leksikonu:

https://www.biographien.ac.at/oeb1/oeb1_P/Peruzzi_Franc_1824_1899.xml;internal&action=hilite.action&Parameter=PERUZZI*